

νήθη και θριαμβεύει εις τὴν ἀποικίαν μερίς προστατευτική. Ὁ τελευταῖος διοικητής, παραιτήσας τὴν οὐδετερότητα αὐτοῦ, ἀνείχθη κομματικῶς εἰς τὰς πολιτικὰς ἐριδας καὶ διὰ τοῦτο ἠναγκάσθη ν' ἀναχωρήσῃ εὐθὺς ἀπὸ τὴν ἀποικίαν· ἐρωτηθείσης δὲ τῆς γενικῆς ψηφοφορίας ἀπεστάλη εἰς τὴν Βουλὴν πλειοψηφία προστατευτική, καὶ ἐκ τούτου ἐψηφίσθησαν ἀμέσως πλῆθος διατιμῆσεων ἐπὶ τῶν εἰσαγομένων καὶ ριζικῆ ἐλάττωσις φόρων ἐξαγωγῆς. Ἀλλὰ ταῦτα αὐτὴ ἡ δύναμις τῆς ἐλευθερίας ὥστε καὶ τὰ ἐμπόδια ταῦτα ταχέως θὰ διασκοδασθῶσι καὶ ὁ πλοῦτος θὰ ἐπανέλθῃ μετὰ τῆς αὐτῆς εὐκολίας καὶ ταχύτητος ὅσον καὶ μέχρι τούδε.

*Ἐπειτὰ συνέχεται.

N.

Σχηματισμός τοῦ πρώτου ἐν Ἑλλάδι

ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ

Ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης, ὑποστράτηγος καὶ ὑπασπιστής τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας Ἀλεξάνδρου, εἶχεν εἰσβάλει μετ' ὀλίγων ὀπαδῶν του ἐκ Βασσαρίας τῆς Ῥωσσίας εἰς τὰς Παραδουναβίους ἐπαρχίας τῆς Τουρκίας, Μολδαυίαν καὶ Βλαχίαν, καὶ τῇ 24 Φεβρουαρίου 1821 ἀνεπέτασε τὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ κατέλαβεν αὐτὰς στρατιωτικῶς· ὡς ἀρχηγὸς δὲ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, ὡς ἐθεώρει αὐτὸν ἡ Φιλικὴ Ἐταιρεία, ἐπεμφε τῇ 1 Μαρτίου εἰς Πελοπόννησον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Δημήτριον ὡς ἀντιπροσώπῳ του ἵνα λάβῃ τὴν ἀρχηγίαν τῆς ἐπαναστατημένης Ἑλλάδος.

Ὁ Δημήτριος Ὑψηλάντης, λάθρα διερχόμενος ἐκ τῆς Αὐστρίας, ἀφίκετο μετ' οὐ πολὺ εἰς Τεργέστην. Καθὸ δ' ἐκπαιδευθεὶς εἰς τὰ πολεμικὰ σχολεῖα τῆς Γαλλίας, καὶ ἐν Ῥωσσίᾳ χρηματίσας λοχαγὸς τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς, ἐπιθυμῶν νὰ εἰσαγάγῃ τὴν στρατιωτικὴν τάξιν καὶ πειθαρχίαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, κατὰ μίμησιν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου, τοῦ σχηματίσαντος ἐν ταῖς Ἡγεμονίαις τὸν Ἱερὸν λόχον (τακτικὸν τάγμα πεζικὸν ἐκ 500 νέων Ἑλλήνων συγκείμενον, ὕπερ ἀπωλέσθη ἐν Σκουλένι τῆς Μολδαυίας κατὰ τὸν Αὐγούστον τοῦ 1821), ἐπρομηθεύθη ἰδίᾳ δαπάνῃ διὰ τῶν ἐκεῖ δημογενῶν τὰ περὶ μικροῦ τακτικοῦ σώματος ἀναγκαιοῦντα, οἷον ὄπλα λοχγοφόρα, ἀποσκευὴν, πολεμφοδία καὶ διὰ 300 ἀνδρας ἐνδύματα, ὑπόδησιν καὶ τροφάς· πρὸς δὲ, κατὰ προηγουμένην συνεννόησιν συνήντησεν ἐκεῖ τὸν ἐν τῷ στρατῷ τοῦ Ναπολέοντος χρηματίσαντα ταγματάρχην Παλέσσαν μετὰ τινῶν ἄλλων ὁμογενῶν καὶ φιλελλήνων, ἐπιθυμούντων ν' ἀγωνισθῶσιν ἐν τῇ ἐπαναστατημένῃ Ἑλλάδι. Μεθ' ὧν λοιπὸν τούτων ὁ Ὑψηλάντης ἐπιβίβασθεὶς εἰς τι ὑδραϊκὸν ἐμπορικὸν πλοῖον, ἐλλιμενισμένον

τυχαίως ἐκεῖ, ἀφίκετο τῇ 8 Ἰουνίου εἰς Ὑδραν· καὶ αὐτὸς μὲν ἔμεινεν ἐκεῖ ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας, τὸ δὲ πλοῖον μετὰ τῶν, ὡς εἴρηται, πραγμάτων καὶ ἀνδρῶν θείας ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Παλέσσα ἐξαπέστειλεν εἰς Καλάμας, δοὺς παραγγελίας αὐτῷ νὰ ὀργανίσῃ μεθ' ὅσον ἀνδρῶν δυνηθῆ τακτικὸν σῶμα.

Ἐν Ὑδρᾷ ὁ Ὑψηλάντης λαβὼν λαμπρὰν ὑποδοχὴν ἐξέδωκε τὴν ἐξῆς προκήρυξιν·

«Ὁμογενεῖς γι.ε.λευθεροὶ Ἑλληnes,

»Διωρισμένοι ἀπὸ τὸν ἀρχιστράτηγον τοῦ Γένους ἡμῶν Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην νὰ ἔλθω εἰς τὴν φιλότιμον Ἑλλάδα πληρεξούσιος ἀρχιστράτηγος Πελοποννήσου καὶ τῶν ἄλλων μερῶν, ἔφθασα ἤδη θεία δύναμις εἰς τὴν νῆσον Ὑδραν.

»Ὅσοι μὲν ἐλάβετε τὰ ὄπλα ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ὀρθοδόξου ἡμῶν Γένους, φιλοτιμηθῆτε νὰ φανῆτε ἄξιοι πολεμισταί, δεικνύοντες εἰς τὸν κατὰ τοῦ ἀσεβοῦς τυράννου πόλεμον ἀνδρῶν ἀκαταμάχητον, ὁμόνοιαν ἀδιαίρετον καὶ εἰς τοὺς στρατηγοὺς εὐπίθειαν ἀπαράβατον.

»Ὅσοι δὲ μέχρι τούδε ἐμείνατε ἀκίνητοι, ἐγέρθητε, ἀρπάσατε τὰ ὄπλα καὶ πανταχόθεν τρέξατε νὰ ἐλευθερώσητε τὴν πατρίδα σας καὶ ἐντὸς ὀλίγου νὰ ἐνωθῶμεν ὅλοι, διὰ νὰ καθυποτάξωμεν ἐξ ὀλοκλήρου τὸν τύραννον τοῦ Γένους.

»Δὲν ἐλπίζω νὰ εὐρεθῆ κανεὶς ἐξ ὑμῶν ἀμέτοχος τῆς προγονικῆς ἀνδρείας καὶ ἀνάξιος τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀνόματος εἰς τὸν Ἱερὸν τοῦτον ἀγῶνα, εἰς τὸν ὅποιον καὶ αὐτὴ ἡ ἀδιαφορία λογίζεται καὶ εἶναι τῶντι ἀσυγχώρητον ἀμάρτημα. Τὸ στάδιον τῆς δόξης ἠνοίχθη, φίλοι πατριῶται· τίς δυναμένος νὰ εἰσέλθῃ θέλει ὑποφέρει νὰ μένη ἔξω καὶ νὰ ὀνειδίζηται ὡς νόθος Ἑλληνας; Τὸ τέλος τῶν ἀγῶνων μας εἶναι ἢ ἐλευθερία ἢ ἐνδοξος θάνατος. Αἰώνιος δόξα παρὰ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις, βραβεῖα καὶ προβιβάσμοι θέλουσιν δοθῆ εἰς ἕκαστον ἀναλόγως τῆς ἀξιοτήτος καὶ τῶν ἀνδραγαθημάτων του μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ ἔθνους.

Ἐν Ὑδρᾷ, τῇ 12 Ἰουνίου 1821.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ὙΨΗΛΑΝΤΗΣ

πληρεξούσιος τοῦ γενικοῦ ἐπιτρόπου.»

Ἀναχωρήσας ὁ Ὑψηλάντης ἐκ τῆς Ὑδρας τῇ 12 Ἰουνίου ἀφίκετο εἰς Ἄστρος, καὶ ἐκεῖθεν συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Θεοδώρου Κολοκοτρώνη καὶ ἄλλων ὀπλαρχηγῶν, συνελθόντων ἐκεῖσε πρὸς ὑποδοχὴν αὐτοῦ, ἀφίκετο εἰς Βέρβαινα, ἔνθα, ὡς ἐρρέθη, ἦτο τὸ πρὸς πολιορκίαν τῆς Τριπόλεως Ἑλληνικὸν στρατόπεδον. Ἐνταῦθα δὲ μως μαθὼν, ὅτι τὴν ἀρχιστρατηγίαν τῆς Πελοποννήσου ἢ ἐν Καλτσαῖς συγκροτηθεῖσα πελοποννησιακὴ Συνέλευσις ἀνέθεκεν εἰς τὸν Πετρόμπεην, δυσηρεστήθη σφόδρα, μὴ ἀναγνωρίζων οὔτε τὴν Συνέλευσιν, οὔτε τὰ ψηφισθέντα

παρ' αὐτῆς ἤλθε μάλιστα εἰς πικροὺς λόγους μετὰ τῶν ἐκεῖ διατριβόντων προϋχόντων τῆς Πελοποννήσου· διότι οἱ πολιτικοὶ ἀρχηγοὶ οὗτοι ἀνεγνώριζον μὲν τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ ὡς πληρεξουσίου ἀντιπροσώπου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ὑψηλάντου, ἀλλὰ δὲν ἐδέχοντο αὐτὸν καὶ ὡς ἀρχηγὸν ἀπόλυτον· διὸ ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν καὶ ἦλθεν εἰς Τρίκορφα. Ἐνταῦθα δὲ στρατολογήσας ἑκατοστούς τινὰς ἀνδρῶν ἐκ τῶν προσερχομένων Ἑλλήνων ἐκ τῶν τουρκικῶν μερῶν, ἐξ-πέστειλεν εἰς Καλάμας πρὸς κατὰτάξιν αὐτῶν εἰς τὸ διοργανιζόμενον τακτικὸν σῶμα.

Ὁ δὲ Παλέσσας, ἄμχ τῇ ἀφίξει, περὶ τὰ τέλη Ἰουνίου, εἰς Καλάμας τοῦ προειρημένου πλοίου καὶ ἀποβιβάσει τῶν ἐν αὐτῷ εἰς τὴν πόλιν ταύτην, ἤρχισεν, ὡς παρηγγέλη ὑπὸ τοῦ Ὑψηλάντου, νὰ διοργανίξῃ τακτικὸν σῶμα, κατατάττων ἐθελοντάς, ἐνδύων αὐτοὺς μὲ ἱματίδιον τσόχινον, πανταλόνιον πάνινον καὶ πῖλον, ἐν εἶδει σιούφιας, μετὰ ἐθνοσήμου τριχρόου, καὶ ὀπλί-ζων μὲ λογχοφόρον τουφέκιον καὶ τὴν ἀναγκαιάν ἀποσκευὴν, ἀπάντων ἐκ μελανοῦ χρώμα-τος· ἐπομένως δὲ τῶν μετ' αὐτοῦ ἐλθόντων φιλελλήνων ἐξήσκει αὐτοὺς εἰς τὰ γαλλικὰ πε-ζικὰ γυμνάσια. Μετ' οὐ πολὺ δ' ἐλθόντων καὶ τῶν παρὰ τοῦ Ὑψηλάντου σταλέντων πρὸς αὐ-τὸν ἐθελοντῶν, ἐσχημάτισε τρεῖς πεζικοὺς λό-γους, ὧν ἕκαστου ἡ δύναμις συνέκειτο ἐξ ἑκα-τὸν περίπου ἀνδρῶν μετὰ τῶν ἀναγκαιούτων εἰς τούτους βαθμοφόρων. Καὶ οὗτος μὲν ὁ Πα-λέσσας ὀνομασθεὶς ὑπὲρ τοῦ Ὑψηλάντου συνταγ-ματάρχης, ἐγένετο διοικητὴς τοῦ ἡμιτάγματος τούτου, ὁ δὲ Κουβερνάτης, ταγματάρχης καὶ ὑ-ποδιοικητῆς. Πρὸς δὲ, κατὰ πρότασιν τοῦ Πα-λέσσα ὀνόμασεν ὁ Ὑψηλάντης τοὺς εἰς τοὺς λό-γους ἀναγκαιούς ἀξιωματικούς, ἦτοι λοχαγούς, ὑπολοχαγούς καὶ ἀνθυπολοχαγούς. Ὁρίσθη δὲ καὶ μηνιαῖος μισθὸς εἰς τὸ σῶμα τούτο, διὰ μὲν τὸν στρατιώτην γρόσια ἢ δραχμαὶ πέντε, τὸν ὑπαξιωματικὸν 8, τὸν ἀνθυπολοχαγὸν 30, τὸν ὑπολοχαγὸν 40, καὶ τὸν λοχαγὸν 50, κτλ.

Οὕτω κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς Ἑλληνι-κῆς Ἐπαναστάσεως ὀργανίσθη ὑπὸ τοῦ Ὑψη-λάντου τακτικὸν σῶμα, ἐκπαιδευόμενον καὶ πει-θαρχούμενον καθ' ἑκάστην, εἰ καὶ ἔλειπον τὰ πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ ἐπιτήδεια· χάρις ὅμως τῶν πολιτῶν τῶν Καλαμῶν ἐτρέφετο καὶ κατέλυεν ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν.

Ὅτε δὲ κατὰ τὴν 23 τοῦ προσεχοῦς Αὐγού-στου παρέπλεε τὰ παράλια τῆς Μεσσηνίας ὁ ὀ-θωμανικὸς στόλος, ἀπειλῶν ν' ἀποβιβάσῃ στρα-τὸν εἰς Καλάμας πρὸς βοήθειαν τῶν ἐν Τριπό-λει ἀποκλεισθέντων Τούρκων, οἱ δὲ ἐκεῖ πολί-ται ὀλίγοι ὄντες κατετρόμαξαν, τὸ ἀρτίως ὀρ-γανισθὲν τακτικὸν σῶμα, συγκεείμενον ἐκ 300 ἀνδρῶν, ἐτάχθη παρὰ τοῦ συνταγματάρχου Πα-λέσσα εἰς τὴν παραλίαν ἐφ' ἑνὸς ζυγοῦ, ἔτοιμον

ν' ἀντικρούσῃ πᾶσαν ἀπόπειραν ἀποβιβάσεως τοῦ τουρκικοῦ στόλου. Οἱ ἐν τοῖς πλοίοις Γενίτσα-ροι, ἰδόντες παρατεταγμένον τακτικὸν στρα-τευμα, ἠχούντων τῶν σαλπίγγων καὶ τυμπά-νων αὐτοῦ, καὶ ἀγνοοῦντες τὰ διατρέχοντα, ἦ-τοι ὁποῖος στρατὸς ἦτο οὗτος, κατελήφθησαν ὑπὸ φόβου, μὴ θέλοντες ν' ἀποβῶντιν ὡς ἐκ τού-του ὁ ἐχθρικός στόλος διήλθεν ἐκεῖθεν ἐν ἀπρα-ξίᾳ. Ἡ μικρὰ αὕτη πράξις τοῦ τακτικοῦ σώμα-τος ἐπροξένησε χαρὰν καὶ προθυμίαν εἰς τοὺς ἀνδρας αὐτοῦ, συνέτεινε δὲ πολὺ καὶ εἰς τὴν ὑ-πόληψιν αὐτῶν παρὰ τοῖς πολιταῖς, κατατασ-σομένοις εἰς αὐτὸ, ὅπερ καὶ ἐκάλουν σῶμα τῶν Μαυροφόρων, ἕνεκα τῆς μελανῆς ἐνδυμασίας του.

Ἐξασκουμένου καὶ αὐξανομένου καθεκάστην τοῦ τακτικοῦ τούτου σώματος ἐν Καλάμας, ὁ Ὑψηλάντης, συμβιβασθεὶς διὰ τοῦ ἀρχιερέως Π. Πατρῶν μετὰ τῶν προϋχόντων τῆς Πελοποννή-σου, ἠγωνίζετο καὶ οὗτος, ὡς ἀρχηγός· διότι παρὰ πάντων ἐτιμᾶτο ὡς τοιοῦτος εἰς τὴν πο-λιορικὴν τῆς Τριπόλεως. Ἐπιθυμῶν δὲ νὰ ἔχη παρ' αὐτῷ καὶ στρατὸν πειθαρχοῦντα, διότι οἱ ἐν τῇ πολιορκίᾳ ταύτῃ ἐνσχολούμενοι Ἕλληνες δὲν ἦσαν εἰμῆ ὄχλος, καὶ μάλιστα κακῶς ὀπλι-σμένοι, ἔνιοι δὲ ἄοπλοι, διέταξε περὶ τὰ τέλη Σεπτεμβρίου τὸν συνταγματάρχην Παλέσσαν νὰ προσλάβῃ τὸ τακτικὸν σῶμα καὶ νὰ προσέλθῃ παρ' αὐτῷ εἰς τὴν πολιορκίαν ταύτην ὕπερ καὶ ἐξετέλεσεν ὁ Παλέσσας ἐλθὼν καὶ τοποθετηθεὶς ἀπέναντι τῆς πύλης τοῦ Λεονταρίου. Ἐνταῦθα καθεκάστην τὸ σῶμα ἤρχετο εἰς συμπλοκάς πρὸς τοὺς πολιορκουμένους Τούρκους, οὓς πάντοτε ἐ-πιτυχῶς ἀπέκρουε καὶ κατεδίωκε μέχρι τῶν τει-χῶν αὐτῆς.

Ἐν τῇ πολιορκίᾳ ταύτῃ ὑπῆρχε καὶ μικρὸν πυροβολικὸν σῶμα μετὰ δύο ὀρεινῶν πυροβόλων ὑπὸ τὸν φιλελλήνα Γάλλον Βουτιῆ, ἐλθόντα μετὰ τινῶν φιλελλήνων καὶ Ἑλλήνων ἐκ Μασ-σαλίας, ὀνομασθέντα δ' ἐκεῖ συνταγματάρχην τὸ μικρὸν πυροβολικὸν τούτο συνέπραττε μετὰ τοῦ τακτικοῦ σώματος.

Μετὰ δέκα ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ τα-κτικοῦ σώματος εἰς Τρίπολιν, ἀνγγέλη εἰς τὸ ἐκεῖ στρατόπεδον ὅτι ὁ ἐμφανισθεὶς εἰς Καλά-μας τουρκικός στόλος παραπλέων τὴν Ἀχαΐαν εἰσῆλθεν εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, ἐπαπει-λῶν τὰ παράλια αὐτοῦ. Ὁ Ὑψηλάντης, καθὼ νο-μίζων ἑαυτὸν ἀρχηγὸν τῆς Πελοποννήσου, προσε-κάλεσε πολλοὺς τῶν ἐν τῇ πολιορκίᾳ ὀπλαρ-χηγῶν νὰ δράμωσι μετὰ τῶν ὑπ' αὐτοὺς σω-μάτων πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ἐκεῖ ἐπαπειλου-μένων παραλίων χωρῶν. Ἄλλ' οὐδεὶς ὑπήκου-σεν αὐτῷ· διότι ἅπαντες οἱ πολιορκοῦντες τὴν πόλιν ταύτην Ἕλληνες, περιμένοντες τὴν ὅσον οὐπω ἄλωσιν αὐτῆς, δὲν ἤθελον ν' ἀπομακρυ-θῶσιν ἐξ αὐτῆς, στεροῦμενοι τῶν προσδοκωμέ-νων πλουσιῶν λαβύρων, ὥστε καὶ εἰ τις τῶν ἐ-

καὶ ὀπλαρχηγῶν ἤθελε νὰ ὑπakoύσῃ εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Ὑψηλάντου, οὐδεὶς τῶν ὑπ' αὐτὸν ἀπεμκκρόνετο τῆς θέσεως ταύτης, ἀκολουθῶν τὸν κκαπιτάνον τοῦ καθόσον καὶ φόβος ἐπρόκειτο μὴ οἱ Ἀάκωνες (Μανιαῖται), οἵτινες σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις συνήχθησαν ἐκεῖ πρὸς λαφυραγωγίαν, διαρπάσωσι τὴν πόλιν, ὅπως καὶ ἐγένετο μετ' οὐ πολὺ. Ὁ δὲ Ὑψηλάντης, φροντίζων μόνον περὶ τῆς προόδου τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ τῆς ὑπερασπίσεως τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐκ τῶν προσβολῶν τοῦ ἐχθροῦ, προσλαβὼν τὸ τακτικὸν σῶμα καὶ πεντακοσίους ἄνδρας, οὓς ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Θ. Κολοκοτρώνης ὑπὸ τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ Πάνον καὶ Γενναῖον, ἀνεχώρησε καὶ ἀπῆρχετο εἰς Αἴγιον, ἔνθα ὁ τουρκικὸς στόλος ἐφάνετο ὅτι ἀπεπειράτο ν' ἀποβιβάσῃ στρατόν. Τὸ δὲ μικρὸν τοῦτο τακτικὸν σῶμα κατὰ τὴν δεινὴν περίστασιν ταύτην ἔδειξεν, ἐμπνεόμενον ὑπὸ πειθαρχίας καὶ πατριωτισμοῦ, κατὰ πόσον ἐσέβετο καὶ ἐξετέλει τὰς διαταγὰς τῶν ἀνωτέρων του· διότι ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου γογγυτισμοῦ καὶ ἀντιλογίας, καταφρονῆσαν τὰς ἐκ τῆς ἀλώσεως τῆς πολιορκουμένης πόλεως προσδοκωμένας ὠφελείας, ἠκολούθησε τὸν ἀρχηγόν του.

Ἀπερχόμενος ὁ Ὑψηλάντης εἰς Αἴγιον μετὰ τοῦ σώματος, πληροφορηθεὶς δὲ καθ' ὄδον, ἐν τῷ χωρίῳ τῆς Σικυῶνος Βασιλικῆ, ὅτι ὁ τουρκικὸς στόλος, ἀντὶ τῆς ἀποβιβάσεως στρατοῦ εἰς τὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου, ἐπυρπόλησε τὰ ἐν Γαλαξειδίῳ ἐλλυμενιζόμενα ἑλληνικὰ ἐμπορικὰ πλοῖα καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθε τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, ἐστράφη μετὰ τοῦ τακτικοῦ σώματος εἰς Τρίπολιν. Ἀλλὰ καθ' ὄδον ἀνηγγέθη αὐτῷ ἡ ἄλωσις τῆς πόλεως ταύτης, γενομένη τῇ 23 Σεπτεμβρίου 1821, ὡς καὶ ἡ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει γενομένη σφκγὴ τῶν Τούρκων ἐναντίον τῆς συνομορογηθείσης περὶ παραδόσεως αὐτῶν συμβάσεως.

Αἱ ἀγγελίαι αὗται τοσοῦτον κατετάραξαν αὐτὸν, ὡς ἄνδρα γενναῖον καὶ φιλόανθρωπον, καὶ γνωρίζοντα ὁποῖαν θλιβεράν ἐντύπωσιν ἤθελον προξενήσῃ ταῦτα καθ' ἅπαντα τὸν πολιτισμένον κόσμον, ὡς ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ μετὰ τοῦ τακτικοῦ σώματος εἰς Ἀθήνας. Ἀλλ' οἱ ἐν Τρίπολει στρατιωτικοὶ ἀρχηγοὶ τῆς Πελοποννήσου, λαβόντες γνῶσιν τῆς ἀποφάσεως ταύτης τοῦ Ὑψηλάντου καὶ μὴ θέλοντες τὴν ἀναχώρησιν αὐτοῦ ἐκ τῆς πατρίδος των, διότι ὅλος ὁ λαὸς τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἰδίως οἱ φέροντες τὰ ὄπλα ἀρχηγοὶ τε καὶ στρατιῶται, ἠγάπων καὶ ἐσέβοντο αὐτὸν, ἐξαπέστειλαν πρὸς αὐτὸν ἐπιτροπὴν ἐξ ἐπιστήμων ἀνδρῶν, δικαιολογούμενοι ὅτι τὰ ἐν τῇ ἀλώσει τῆς Τριπόλεως ἦσαν τυχαῖα συμβάντα ἐναντίον τῆς θελήσεως τῶν ἐκεῖ στρατιωτικῶν ἀρχηγῶν, ἰδίως δὲ ἀπέδιδον ταῦτα πάντα εἰς τὴν πρὸς λαφυραγωγίαν ἀνάκθευ

τάσιν τῶν Μανιατῶν· πρὸς δὲ ὑπέσχοτο, ὅτι μετὰ τὴν ἐπάνοδον αὐτοῦ εἰς Τρίπολιν ἤθελον δώσει καὶ μέρος τῶν λαφύρων τῆς πόλεως εἰς τὸ ὑπ' αὐτὸν τακτικὸν σῶμα.

Ὁ Ὑψηλάντης, ὡς ἀνὴρ ἀγαθός, εὐπιστος καὶ ἀδυνάτου χαρακτῆρος, μὴ θέλων δὲ νὰ διασαρστήσῃ τινὰ, πολὺ μᾶλλον δὲ νὰ λυπήσῃ τοὺς ἰκετεύοντας αὐτὸν, ἐπικνήθη μετὰ τοῦ τακτικοῦ σώματος εἰς Τρίπολιν. Ἀλλὰ μάτην αἰσῆρι τούτου ὑποσχέσεις αὐτῶν· τὸ τακτικὸν σῶμα εἰσελθὼν εἰς Τρίπολιν δὲν εὗρεν εἰμὴ τὰ θύματα τῶν σφαγῶν καὶ τῆς λεηλασίας· τὰ πάντα εἶχον διαρπαγῆ, ὥστε οὐδὲ τακτικὴν τροφὴν ἐλάμβανεν. Εἰ καὶ ὁ δυστυχῆς συνταγματάρχης Παλέσσας διεμαρτύρετο κατὰ τῆς ἀκηδείας ταύτης τῶν ἐν Τριπόλει ἀρχόντων, οὐδεὶς ἔδιδεν ἀκρόασιν εἰς τὰ περὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ παράπονα. Ἐνεκα τούτου οἱ ὑπ' αὐτὸν στρατιῶται καθεκάστην ἐλειποτάκουν.

Ὁ δὲ Ὑψηλάντης, ἐπιθυμῶν τὴν συντήρησιν τοῦ τακτικοῦ σώματος, τοῦ ὁποῖου τὴν παραλυσίαν προσέβλεπεν ἂν τοῦτο διέμενεν εἰσέτι ἐν Τριπόλει, ἐλθὼν δὲ καὶ εἰς νέας ἔριδας μετὰ τῶν πολιτικῶν ἀρχηγῶν, διαφωνούντων πρὸς τοὺς στρατιωτικοὺς λίαν συμπαθοῦντας πρὸς αὐτὸν, συνεννοηθεὶς μετὰ τοῦ Θεοδώρου Κολοκοτρώνη καὶ λοιπῶν ὀπλαρχηγῶν, προσέλαβε τὸ τακτικὸν σῶμα καὶ ἦλθεν εἰς Ἄργος. Ἐνταῦθα ἀπεφασίσθη ἡ ἐξ ἐφόδου ἄλωσις τοῦ Ναυπλίου· προηγουμένως ὁμως συνεννοήθη μετὰ ὑδραϊκῶν πλοίων, ὅπως ἔλθωσι πρῶτον ταῦτα ἀπὸ πρῶτας καὶ προσβάλωσι διὰ σφοδροῦ πυροβολισμοῦ τὸ ἐπιθαλάσσιον φρούριον καὶ τὸ Ναύπλιον, καὶ ἀποβιβάσωσι τοὺς ἐν αὐτοῖς στρατιῶτας ὑπὸ τὸν Γενναῖον καὶ Κυριακούλην, εἶτα τὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα νὰ ἐξορμήσωσι κατὰ τοῦ Ναυπλίου καὶ Παλαμηθίου. Ὡς ἡμέρα τοῦ πραξικοπήματος ὠρίσθη ἡ 4 Δεκεμβρίου. Ἀφ' ἐσπέρας τῆς ἡμέρας ταύτης δύο λόχοι ἐκ τοῦ τακτικοῦ σώματος ὑπὸ τὸν ταγματάρχην Κουβερονάτην, λαβόντες κλίμακας ἐνέδρευον ὑπὸ τὰ τεῖχη τοῦ Ναυπλίου, πρὸς δεξιὰ τῆς πύλης τῆς ξηρᾶς ἀπέναντι τῆς πρὸς τὸ Παλαμηθίον ἀναβάθρας, ὑπὸ τὸν προμαχῶνα τὸν καλούμενον τουρκιστὶ *Κλουπτάμπια*, ὁ δὲ τρίτος λόχος, ὑπὸ τὰ πρὸς ἀνατολὰς τεῖχη τοῦ Παλαμηθίου. Κατὰ τὴν ἐφοδὸν ταύτην τὸ τακτικὸν σῶμα συνωδέετο καὶ ὑπὸ τῶν ἀτάκτων στρατευμάτων. Ἀλλ' ἐνῶ πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου ἔπρεπε ν' ἀρχίσῃ ὁ διὰ θαλάσσης πυροβολισμὸς ἐκ τῶν ἑλληνικῶν πλοίων, ἐγένετο ἡμέρα, τὰ δὲ πλοῖα δὲν εἶχον ἐμφανισθῆ ἔνεκα τοῦ πνέοντος ἐναντίον πρὸς τοῦτο ἀνέμου. Οὕτω τὰ ἐκεῖ ἐδρεύοντα ἑλληνικὰ στρατεύματα φωραθέντα προσεβλήθησαν ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ φρουρίου Τούρκων, καὶ μάλιστα ἐκ τοῦ πυροβολικοῦ αὐτοῦ· διὸ διστάχθη ἡ υποχώρησις. Εὐθὺς οἱ Τούρκοι ἐξῆλθον πρὸς καταδίωξιν

τῶν Ἑλλήνων· μόνον δὲ τὸ τακτικὸν σῶμα βοηθούμενον ὑπὸ τοῦ Νικηταρχῆ καὶ Ἰατράκου ἀντέστη, καὶ συνῆψε μάχην διαρκέσασαν ἐπὶ τέσσαρας ὥρας, ἐν ἧ, κατὰ τὸν Φιλήμονα γράψαντα λεπτομερῶς περὶ τούτου, ἔπεσον πεντήκοντα ἄνδρες, ὧν οἱ πλείστοι τακτικοὶ καὶ φιλέλληνες, ἐξ ὧν καὶ ὁ Γερμανίας λοχαγὸς Λίνζινγ, κηδευθεὶς λαμπρῶς ἐν Ἄργει τῇ ἐπιούσῃ, ὁ δὲ ὑποδιοικητὴς τοῦ σώματος ταγματάρχης Κυβερνήτης ἐπληρώθη. Τὸ δὲ τακτικὸν σῶμα ἀνεδείχθη καὶ ἤδη θαρραλέον καὶ καρτερόν.

Μετὰ τὴν ἀτυχῆ τύχην κατὰ τῶν φρουρίων τοῦ Ναυπλίου ἀπόπειραν, ὁ Ὑψηλάντης ἐπανήγαγε τὸ τακτικὸν σῶμα μετὰ τῶν πληγωμένων αὐτοῦ εἰς Ἄργος ἐν ἀναλάβῃ, ἀναπαυόμενον ἐπὶ μικρὸν. Ἄλλὰ μετ' οὐ πολὺ, ἐπειδὴ ἀνηγγέλη αὐτῷ ὅτι ὁ Ἀκροκόρινθος πολιορκούμενος στενὸς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων προσεγγίζει νὰ παραδοθῆ ἕνεκα τῆς πείνης, οἱ δὲ πολιορκούμενοι Τούρκοι, ὡς καὶ οἱ ἐκεῖ πρόκριτοι Ἕλληνες, προσεζάλουν αὐτὸν ὅπως συνθηκολογήσωσιν, ἵνα μὴ συμβῶσι καὶ ἐκεῖ τὰ ἐν Τριπόλει διαδραματισθέντα, ὁ Ὑψηλάντης ἐγκαταλείψας τοὺς πληγωμένους εἰς Ἄργος πρὸς θεραπείαν, καὶ προσλαβὼν τὸ τακτικὸν σῶμα, εἰ καὶ λίαν ἐξησθετισμένον καὶ τοῦτο, μάλιστα ἀριθμητικῶς, κατεσπευσμένως ἦλθεν εἰς Κόρινθον, καὶ συνωμολόγησε μετὰ τῶν πολιορκουμένων Τούρκων τὴν περὶ τούτου σύμβασιν, ἐγγυωμένην τὴν ζωὴν καὶ τὴν τιμὴν αὐτῶν, καὶ τὴν διὰ εὐρωπαϊκῶν πλοίων ἀναχώρησιν ἐκ τῆς Ἑλλάδος· ἕνα δὲ λόχον τοῦ τακτικοῦ σώματος διώρισεν φρουρὰν εἰς τὴν πύλην τοῦ φρουρίου πρὸς ἀσφάλειαν αὐτῶν. Ἄλλὰ κατὰ τὴν 14 Ἰανουαρίου 1822, καθ' ἣν ἡμέραν ἐξῆλθον οἱ πολιορκούμενοι σὺν γυναίξιν καὶ τέκνοις ἐκ τοῦ φρουρίου καὶ ὠδευσαν πρὸς τὰ ἐλλειμνισμένα εἰς Λουτράκιον πλοῖα ἵνα ἐπιβασθῶσιν, ἐπειδὴ ὁ Ὑψηλάντης κατέκειτο ἀσθενὴς πυρέσσειν καὶ δὲν εἶδύνατο νὰ παρασταθῆ πρὸς ἀσφαλῆ ἐκτέλεσιν τῆς συμβάσεως, οἱ ἐκεῖ Ἕλληνες ἐπιπεσόντες κατὰ τῶν ἀόπλων Τούρκων κατέσφαξαν μὲν πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, πολλὰς δὲ γυναίκας καὶ παιδιὰ ἠχμαλώτισαν, οἱ δὲ διασωθέντες ἐπιβασθέντες εἰς τὰ πλοῖα ἀνεχώρησαν. Ὁ Ὑψηλάντης ἕνεκα τῶν συμβαινουσῶν τούτων ἀταξιῶν καὶ ἄλλων πολιτικῶν λόγων, ὡς μὴ συμβιβαζόμενος μετὰ τῶν πολιτικῶν προκρίτων τῆς Πελοποννήσου, ἀνεχώρησε μετὰ μόνου τοῦ ἐπιτελείου του καὶ ἀπῆλθεν εἰς Ἀθήνας πρὸς συνέντευξιν μετὰ τοῦ Ὀδυσσεύς.

Τὸ δὲ τακτικὸν σῶμα, ὅπερ παρέλυε καθεκάστην ἕνεκα τῆς στερήσεως τῶν πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ ἐπιτηδείων, τῶν ἀπωλειῶν καὶ κακοπαθειῶν ἅς ὑπέστη ἐν ταῖς μάχαις, τῆς περιστοιχιζούσης αὐτὸ διαφθορᾶς καὶ ἀκολασίας τῶν λοιπῶν ἑλληνικῶν ἀτάκτων στρατευμάτων,

καὶ ἰδίως ἕνεκα τῆς ἐγκαταλείψεως αὐτοῦ παρὰ τοῦ γεννήτορος, οὕτως εἰπεῖν, καὶ προστάτου αὐτοῦ Δημητρίου Ὑψηλάντου, ἀπόλωτο εἰ μὴ ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, ὁ διορισθεὶς πρόεδρος τῆς συστηθείσης κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐλθούσης εἰς Κόρινθον, δὲν προσέλαμβανε τὸν παντελεῖ διαμελισμὸν καὶ τὸν μετὰ ταῦτα διοργανισμὸν καὶ αὐξήσιν αὐτοῦ. Ἄλλ' ὁ διοικητὴς αὐτοῦ συνταγματάρχης Παλέσσας, βλέπων τὴν δυστυχίαν τοῦ ὑπ' αὐτὸν σώματος καὶ μὴ δυνάμενος νὰ θεραπεύσῃ τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ, ἐπιθυμῶν δὲ νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν ἰδίαν πατρίδα Κρήτην, ὡς καταγόμενος ἐξ αὐτῆς, προσλαβὼν πολλοὺς ἐκ τοῦ σώματος τούτου ἀπῆλθεν ἐκεῖσε, ἔνθα καὶ ἐφρονεῖτο τὸ αὐτὸ ἔτος, ἐγκαταλειφθεὶς ὑπὸ τῶν συμπατριωτῶν του ἐν τινὶ μάχῃ.

Οὕτως ἔληξεν ἡ πρώτη περίοδος τοῦ τακτικοῦ σώματος κατὰ τὸ 1821, ὅπερ ἔτος διήλθεν ἐνδοξον καὶ ἔθηκε τὰς πρώτας βάσεις τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως· διότι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἅπασα σχεδὸν ἡ Πελοπόννησος, τὰ πλεῖστα μέρη τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ ἅπασαι αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Κρήτης, ἦσαν ἐλεύθερα καὶ ἠγωνίζοντο πρὸς σφερέσειν τῆς ἀνεξαρτησίας των, ἣν ἐκήρυζαν ἐν τῇ ἐν Ἐπιδαύρῳ Συνελεύσει καὶ διώρισαν κεντρικὴν Κυβέρνησιν.¹

ΠΩΣ ΤΡΩΓΟΥΣΙΝ ΟΙ ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΛΛΟΙ

Ἐράνισμα ὑπὸ **

«Εἰπέ μοι τί τρώγεις καὶ θὰ σοὶ εἰπῶ τίς εἶ.» Ἴδου ἀπόφθεγμα, περιέχον ἀναλοῖωτον ἀλήθειαν, διότι τῷ ὄντι δύναται τις μετὰ βεβαιότητος ν' ἀποφανθῆ, ὅτι ἐν τῶν ἀλανθᾶστων γνωρισμάτων, δι' ὧν καταδείνεται ὁ βαθμὸς τοῦ πολιτισμοῦ καὶ διακρίνεται ἡ ἐθνικότης ἐνὸς ἐκάστου λαοῦ, εἶναι ὁ τρόπος καθ' ὃν τρώγει.

Καθ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος προσεγγίζει εἰς τὴν ἀγρίαν κατάστασιν, κατὰ τοσοῦτον καὶ ὁ τρόπος τοῦ τρώγειν αὐτοῦ προσεγγίζει πρὸς τὸν τρόπον καθ' ὃν τὰ ζῶα τρώγουσιν. Ὅπως ταῦτα, οὕτω καὶ ἐκεῖνος τρώγει μετ' ἀδράγου ἀπληστίας, οὐδὲν ἄλλο ἐπιζητῶν ἐν τῇ τροφῇ ἢ τὴν καταστολὴν τῆς πείνης του. Ἄλλως τε δὲ μόνη ἡ πείνα ἐξεγείρει αὐτὸν ἐκ τῆς ἀναισθησίας του καὶ ὠθεῖ πρὸς ἀναζήτησιν τροφῆς. Πρὸς τοῦτο πάλιν δύο μόνον μέτρα κατέχει, τὴν θῆραν καὶ τὴν ἀλιεῖαν. Πλὴν ἐπειδὴ καὶ ἡ θῆρα καὶ ἡ ἀλιεῖα ὑπάκουται εἰς τὰς μεταλλαγὰς τῶν διαφόρων ὠρῶν τοῦ ἔτους καὶ ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς καταστάσεως τῆς ἀτμοσφαιρᾶς καὶ τοῦ ἀνέμου, καθὼς καὶ ἐκ πλείστων ὅσων παρομοίων περιστάσεων, ἔπεται ἀναγκαιῶς, ὅτι ἄγριος τρώγει κατὰ τύχην, ὁσάκις δηλαδὴ εὕρη τροφὴν, καὶ

1. Ἰστορ. τοῦ τακτικοῦ στρ. τῆς Ἑλλ. ὑπὸ Χ. Σ. Βουλγαρίου.